ומנין שבאנא נאמר כאן כפרה ונאמר להלן

בחורב כפרה מה להלן באנא אף כאן באנא

ומנין שבשם נאמר כאן כפרה ונאמרה

בעגלה ערופה כפרה מה להלן בשם אף

כאן בשם אמר אביי בשלמא חורב מעגלה

ערופה לא יליף מאי דהוה הוה אלא עגלה

ערופה תיליף מחורב וכי תימא ה"ג והתגן

יֹאהכהנים אומרים יכפר לעמך ישראל ואילו ׁיֹּאַרֹּלֹיֹּ

באנא לא קא אמר קשיא: והן עונין אחריו:

יתניא רבי אומר בכי שם ה' אקרא הבן י

גודל לאלהינו אמר להם משה לישראל

בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה אתם

הבו גודל חנניה בן אחי ר' יהושע אומר זכר

צדיק לברכה אמר להם נביא לישראל בשע'

שאני מזכיר צדיק עולמים אתם תנו ברכה:

בותני' יבא לו למזרח העזרה לצפון המזבח

הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושם

שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גורלו'

של אשכרוע היו יועשאן בן גמלא של זהב

והיו מזכירים אותו לשבח בן קמין יעשה מי"ב דד לכיור שלא היה לו אלא שנים ואף

הוא עשה מוכני לכיור השלא יהיו מימיו

נפסלין בלינה מונבז המלך היה עושה כל

ידות הכלים של יוה"כ של זהב הילני אמו

עשתה נברשת של זהב על פתח 6 היכל

יואף היא עשתה מבלא של זהב שפרשת

מו א מיי׳ פ״ט מהל׳ רולח הלכה ג: בוד ב מיי׳ פ״ג מהל׳ עבודת יוה"כ הלי ב: מח ג שם הלכה ה: ממ ד ה מיי׳ פ״ג מהל׳ בית הבחירה הלכה יח ופ"ה מהלכות ביאת המקדש הל' יד: ג ו מיי' פ"ו מהלכות ח"ת הל' ה טוש"ע י"ד סי' רמב

ם פ״ה הל׳ ו טוש"ע שם סעיף טו: גב ח ט מיי פ"ג מהלי עבודת יוה"כ הלי א: גג י מיי׳ פ״ג מהלכות בית הבחירה הל' יח:

לעזי רש"י

אשקור"ן [אישקרי"ן]. קופסה (בעיקר לתכשיטים).

מוסף רש"י הובא בסוף המסכח

רבינו חננאל **שנינו** במשנתינו סידור הוידוי

אנא השם כו'. מנא לז. ובעד ביתו, וכתיב בחורב כפרה. שנאמר אתם חטאתם כפו זו, שנאמו אונם ווטאונם חטאה גדולה ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם, וכתיב וישב משה העם הזה חטאה וגו', מה להלז בחורב וידוי כפרה לן כי הוידוי בשם, גמר כפרה מעגלה ערופה, מה להלן בעגלה ערופה בשם, שנאמר כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן האמורה כאן בשם. ואקשינן דהומור טולה טרופה מחורר אנא בוידוי. ועלתה בקושיא. י. תניא רבי אומר כי שם ה׳ תניא ובי אומו כי שם הי אקרא הבו גודל לאלהינו, אמר משה לישראל בשעה שאני מזכיר את שמו של שאני מוכיז אונ שכו של הקב״ה, אתם המקשיבים ושומעין הבו גודל לאלהינו. אמרו ברוך שם מלכותו לעולם ועד. ירושלמי כשהיה כהן גדול מזכיר את השם הקרובים היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בא המזבח וכו׳. ודייקינן ממתני מדקאמר לצפון המזבח מכלל דמזבח לאו בצפון קאי. מני ר' אליעזר בן יעקב היא דאוקימנא בפירקין קמא דרובא דמזבח בדרום קאי אליבא דר׳ אליעזר כן יעקב, והוא מפורש רזרחים חחלם דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר צפווה ל) שהוא פווי והא רישא דמתניתין דקתני בא לו אצל פרו ופר היה עומד בין האולם ולמזבח, אוקימנא לר׳ אליעזר בר׳ שמעון. ופרקינן כולה ר' אליעזר בן יעקב היא, ותני בבין האולם ולמזבח ולא בין האולם ולמזבח ממש. - ו כלומר לא צריכין צפון ממש. הסגן מימינו. אמר רב יהודה המהלך לימין רבו הרי זה בור. ואקשינן עליה ממתני׳ דקתני הסגן מימינו ומדתניא . שלשה שהיו מהלכין בדרך

וקטן משמאלו וכן מצינו

יבול יתן שנים על זה. משמע דהכי פי׳ שנים שכתוב עליהם לשם יתן על של שם ושנים של עואול על של עואול אבל בירושלמי פריך אהא דקאמר יכול יתן של שם ושל עואול על זה ועל זה ולאו דא היא המייתא משמע דב' על זה וב' על זה היינו של שם ועואזל על

זה ועל זה ומתרך הכי יכול משהוא נותן של שם על של שם ושל עואול על של עוחול יחליף ויתן של שם על של עואול ושל עואול על של שם: ת"ל גורל גורל ריבה. מיהו תימה לי דמעיקרא קאמר דמגורלות נפהא לו והדר מייתי ברייתא דמגורל גורל נפחא ליה ועוד דלעיל דרשינן מדכתיב גורלות שיהו שניהן שוין וי"ל דהא דקתני גורלות של כל דבר לאו ממשמעות דגורלות נפקא ליה אלא ה"ק תנא גורלות שאמרה תורה של כל דבר הן לאו מהכא נפקא

אלא מגורל גורל ריבה: יבול יתן של שם ושל עואול על זה בו'. פירש"י ויברור איזה שירצה לשם ואיזה שירצה לעואול וא"ל לפרש כן דנמצא שלא היה הגורל הובעת אלא השם וקרא כתיב ועשהו חטאת ודרשינן מיניה בפרק טרף בקלפי (לקמן מ:) דלא השם עושהו חטאת אלא הגורל אלא נ"ל לפרש יכול יתן של שם כו' כמו שיש בירושל' לאחר שנתן של שם על של שם ושל עואול על של עואול יחליף ויתן של זה על של זה לקיים מה שנאמר גורלות דמשמע גורלות על כל א' אי נמי לאחר שנקבעו יביא עוד ב' גורלות של שם ושל עואול ויניח של שם על בל שם ושל עואול על של עואול:

סומה כתובה עליה נקנור נעשו נסים לדלתותיו והיו מזכירין אותן לשבח: גב׳ מדקאמר לצפון המזבח מכלל דמזבח לאו בצפון קאי מני ראב"י היא דתניא ֹ∘יצפונה 'לפני ה' שיהא צפון כולו פנוי דברי ראב"י והא רישא ר"א בר"ש היא כולה ראב"י היא ותני בבין האולם ולמזבח: הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו: אמר רב יהודה פהמהלך לימין רבו הָרי זה בור תנן הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו ועוד יתניא ישלשה שהיו מהלכין בדרך ∘הרב באמצע גדול בימינו וקטן משמאלו וכן מצינו בשלשה מלאכי השרת שבאו אצל אברהם מיכאל באמצע גבריאל בימינו ורפאל בשמאלו תרגומא רב שמואל בר פפא קמיה דרב אדא כדי שיתכסה בו רבו והתניא המהלך כנגד רבו הרי זה בור אחורי רבו הרי זה מגסי הרוח ידמצדד אצדודי: וקלפי היתה שם ובה שני גורלות: ת"ר יונתן אהרן על שני השעירים גורלות לעזאול אָלא אַחָר יכוָל יתן של שם ושל עזאול על זה ושל שם ושל עואול על זה ת"ל גורל אחד [לה' אין כאן לה' אלא אחד ואין כאן לעואול אלא א'] א"כ מה ת"ל גורלות "שיהיו שוין שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף אחד גדול ואחד קטן גורלות של כל דבר פשיטא לא צריכא לכדתניא לפי שמצינו בציץ שהשם כתוב עליו והוא של זהב יכול אף זה כן ת"ל גורל גורל ריבה ריבה של זית ריבה של אגוז ריבה של אשכרוע: בן קמין עשה שנים עשר דד לכיור וכו': תנא יכדי שיהיו שנים עשר אחיו הכהנים העסוקין בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן כבת אחת תנא שחרית במילואו מקדש ידיו ורגליו מן העליון ערבית בירידתו מקדש ידיו ורגליו מן התחתון: ואף הוא עשה מוכני לכיור וכו': מאי מוכני אמר אביי גילגלא דהוה משקעא ליה: מוגבז המלך עשה כל ידות הכלים וכו': געבדינהו לדידהו דזהב

שלשה נלבים עליו מכלל שבשורה אחת הוו קיימי זה אלל זה דאי זה אחר זה קיימי אין זה נלבים עליו אלא ראשון: **כדי שיסכסה בו רבו**. הא דקתני מימינו לא שילך אללו אלא מאחוריו ומיהו גדול לימין וקטן ללד שמאל אצל גדול ושניהם אחורי הרב ממש: ה"ג והסניא המהלך כנגד רבו הרי זה בור אחורי רבו הרי זה מגסי הרוח: דמלדד אלדודי. לא אלל ממש ולא אחורי ממש אלא שיכסה בו רבו מקלמ לד רבו: ירול יהן שנים על זה ושנים על זה. והכי קאמר קרא ונתן על כל אחד משניהם גורלות דמשמע שנים: ס"ל גורל אחד לה". אין כתיב שם אלא על אחד מהם ואין כתיב עואול אלא על אחד מהם: יכול יהן של שם ושל עואול על זה. לקיים ונתן גורלות שנים על כל אחד משניהם ואיזה שירצה יעשה לשם: ח"ל אחד. ממשמע שנאמר גורל לה׳ יודע אני שהוא אחד וכי כתיב אחד לדרשה כתביה: יכול אף זה כן. גורל שהשם כתוב עליו: לדידהו. לכלים:

במלאכים מיכאל באמצע גבריאל מימינו רפאל משמאלו. ופרקינן לא בצידו שהוא כנגדו שהוא כנגדו ממש, שהעושה כן הרי זה בור, וגם המהלך אחורי רבו הרי זה גס רוח, אלא דמצדר אצדורי פי׳ מקצתו כנגדו ומקצתו לאחוריו. ירושלמי חמשה דברים היה הסגן משמש א׳ הסגן מימינו. ב׳ הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך. ג׳ בתמיד אחז הסגן בימינו והעלהו. ד׳ הניף הסגן בסודרין. ה׳ לא היה מתמנה בכהונה גדולה עד שהוא נעשה סגן. וקלפי היתה שם ובה שני גורלות של אשכרוע. מהו אשכרוע, פוקסינון. י׳ פעמים היה כהן גדול מזכיר השם בו ביום, ששה בפר, ג׳ בשעיר ואחד בגורלות. הקרובים היו נופלים על פניהם והרחוקים היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ואלו ואלו לא היו זוין משם עד שהיה מתעלם מהם, שנאמר זה

שמי לעולם, לעולם כתיב. בראשונה היה אומר בקול רם משרבו הפריצים היה אומר בקול נמוך. בן קטין עשה י"ב דד לכיור כרי. תניא כדי שיהו י"ב אחיו הכתנים העסוקים בתמיד מקדשין ידיהן ורגליהן בבר אחת. כבר פירשנוהו למעלה כי בפיים השני בתמיד של שחר, י"ג זכין בו, הוא וי"ב 5) הרי י"ג. מקדש והוא מלא מקדשין מן הדד העליון. ערבית, שחסרו מי הכיור מבית שיקועו והוא מלא מקדשין מן הדד העליון. ערבית, שחסרו מי הכיור מבית שיקועו והוא מלא מקדשין מן הדד אחד, נמצאו י"ב מקדש אין במדינה לא, דאולודי קלא בשבת אסור, וזה יש לו קול, כדתנן עד שהיו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור, והן

אומרים הגיע כר׳. ומפורש בפרק שינו בשחיטת קרשים והוא שהיה מושך ומסלק הכיור מלא מים, מתוך הים שעשה שלמה שהיה משוקע בו כל הלילה שלא יפסלו מימיו בלינה. וגרסינן בירושלמי הים הזה בית טבילה לכהנים היה שנאמר והים לרחצה לכהנים בו. ואקשינן ולאו כלי הוא. ופרקינן כההיא דאמר ר׳ יהושע בן לוי אמת המים היתה מושכת לו מעין עיטם והיו רגלי השוורים פחותים כרמונים. מחלפין תשעה ועשרים, א״ר סימון אילו הסכינים כדתנן במסכת מידות היא היתה נקראת בית חלפות ששם היו גונזים את סכיניהם. פרק ב׳ בשחיטת קרשים, ת״ר כיצד מצות קידוש, מניח ידו הימנית על רגלו הימנית וידו השמאלית על רגלו השמאלית ומקדש, ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר מניח שתי ידיו זו על גב׳ זו ושתי רגליו זו על גב׳ זו ומקרש, אמרו לו הפלגתה אי אפשר לעשות כן, שפיר אמרו ליה, אמר רב יוסף וחבירו מסייעו, מאי בינייהו, אמר אביי [עמידה] מן הצד איכא בינייהו. ומאי טעמא לא מקדשי מיושב דאמר קרא לעמוד לשרת מעומד.

ומנין שבאנא. יהא וידוי זה: נאמר כפרה בחורב. במעשה עגל

מדקאמר ללפון המובח. אחר זה אלא בשורה אחת וכן מצינו במלאכי השרת מדכתיב (בראשית יח)

לנדא [h] רש"י ד"ה כולה ראב"י וכו' דאי מעייל ליה כנגד מזרח המזבח. 5"ל כנגד מערב המזבח:

תום' ישנים

מה להלן באנא בו'. ואית מרמי אנא מנלן. ייל דפתרא לא לכיך קרא שהוא לשון תפילה. אי נמי לישנא דקרא אנא הי השיעה נא [מהלים קית, כה] אנא שא נא ווגריו לפשע עבדי כו' [בראשית נ, יו], אבל [אנא שהוא אומר בוידוין דאינו לשון תפילה לריך קרא. מיהו אפילו לא הוה אלא בתרא הוה לריך קרא מנלן שחובה לאמרו, אבל מ"מ לא נפיק מקרא כיון שאינו אלא לשון תפילה. ה"ר משה אמר מפילמו כמו שחפד.

(שמות לב) אולי אכפרה בעד חטאתכם: מה להלן באנא. אנא חטא העם הזה וגו': ומנין שבשם. אנא ה': בעגלה ערופה. כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' (דברים כא): בשלמא חורב מעגלה לא יליף. לומר שיהה שם הזכרת השם: מחי דהוה

הוה. כבר עבר ואי אפשר לחזור: אלא עגלה ערופה נילף מחורב. ותיבעי אנא: והסנן. בהדי' מעשה עגלה ערופה במסכת סוטה (דף מו.) הכהנים אומרים כו': הכי גרסינן בשעה שאני מוכיר שמו של הקב"ה כו': בותבר' בא לו למורה. חוזר אחוריו ללד מזרח סמוך לפתח שלא היו מכניסין השעירים (כ) להגריל אלא שיהיו בתוך חלל העזרה כדכתיב (ויקרא טו) והעמיד אותם לפני ה' אבל לא לקרבן כל כך לנד ההיכל עד שהוא בא לשוחטו היו מקריבין אותו כדתנן לקמן (דף נג:) הביאו לו את השעיר שחטו וכו': ללפון המובה. כלומר משוך מכנגד המזבח ללד לפון שיהא כנגד אויר שבין מזבח ללפון דאע"ג דלא שחיט ליה הכא מ"מ כל מעשיו טעונין לפון ואשמועינן שאין לפון כנגד מזרחו של מזבח: **קלפי**. השקור"ן בלע"ז: של השכרוע. ברוש: יהושע בן גמלא. כשנתמנה בכהונה גדולה: כן קטין. כ"ג היה: עשה י"ב דד. ליציקת המים: מוכני. מפרש בגמרא גלגל לשקעו (ג) בו בבור שיהו מימיו מחוברים למימי הכיור ואי לא הוו מיפסלי בלינה לפי שקדשו בכלי ולא כבוד קדשים הוא ליפסל מים קדושים: נברשת. מנורה ודומה לו בספר דניאל (ה) להבל נברשתא דדהבא במעשה דלשאלרי שפרשת סוטה כסובה עליה. ולא יצטרך להביא תורה לכתוב ממנו מגילת סוטה במקדש: נקנור נעשו נסים לדלתותיו. שם החיש נקנור ונס שלו מפורש בגמרא [לח.]: גבי שהולרך למושכו מכנגד המובח וללפון: מכלל דמובח לאו בלפון הוי קאי. אין כלום מן המובח בלפון העורה ואי הוו קיימי כנגד מזרחו של מזבח פורחא לאו בלפון קיימי: לפונה על ירך המובה. לפונה לשון אויר משמע הך ה' (ד) יתירה כי אל לפון שהוא האויר הפנוי: והח רישה ר"ה בר"ש (ה), דחתר מזבח מקלתו בלפון שהכשיר שחיטת הפר בין האולם ולמזבח: כולה ראב"י (ו) ותני. ברישה פר היה עומד בבין האולם ולמזבח סמוך לבין האולם ולמזבח אצל מהצוע לפונית של מזבח שהיה מקרבן אלל הפתח בכל יכולת משום חולשה דכהן ויותר מכהן לה יכול לקרבן ואן דאי מעייל ליה כנגד מורח המובח לאו בלפון הוא: הרי זה בור. אפי׳ בדרך ארץ אינו בקי: ג' שהיו מהלכין בדרך. לא ילכו זה

א) סוטה מו., ב) מכילתא פ׳ בח, ג) לעיל כה: ובחים כ., ד) [גיטין ס.], ד) [זכחים נט.], ו) [חולין לא.], ו) מס׳ לכן, אן נחופן מהן, א) מען הדך ארך פ"ד [עירובין נד:], קן (עיר מוס׳ שבת נא: ד"ה קדמי"ן, ע) אין כתיב לה׳ אלא אחד ואין כתיב כו׳ כנ״ל קומ אל החד ואין כחיב כו' כנ"ל [וכ"א בילקוט], י) [לעיל כה:], כ) בס"א ליתא: הך ה' יתירה,

מסורת הש"ם

תורה אור השלם

1. כַּפַּר לְעַמְּךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ יְיָ וְאַל תָּתַן דָּם נָקִי בְּקֶרֶב עַמְךְּ יִשְׂרָאַל וְנִכַּפֵּר בַּרִים בַּדִּרִי דברים כא ח להם הדם: . בִּי שֵׁם יִיָּ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל .2 ב. בְ בַב בְּיָבֶּיְוּ זְיבִרים לב ג לֵאלהֵינוּ: דברים לב ג 3. זַבֶּר צַדִּיק לִבְרָכָה וְשֵׁם כ. וַבֶּי בָּוֹ לְיִבְּיְ מְשׁלִייִז רְשְׁעִים וִּרְקְבֵּ: משלייז 4. וְשָׁחַט אתוֹ עַל יֶרְךְּ הַמִּוְבָּחַ צְפַּנָה לְפָנֵי יִיְ וְזְרְקוּ פָּנְנִי אַהֲרֹן הַכּּהֲנִים אֶת דְּמוֹ עַל הַמִּוְבָּחַ סְבִיב:

 זְנְתַּן אַהֶּרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירָם גּוֹרְלוֹת גּוֹרֶל אֶחָד לִייָ וְגוֹרְל אֶחָד לַעֲןאֹוַל: ויקרא טז ח

גליון הש"ם

גמ' הרב באמצע. עיין מנחות דף לח ע"ב תד"ה שחמלעי: שם יכול יתן שנים על זה. עיין חגיגה דף ג ע"ל תד"ה חרש ובפר"ח א"ח סי" תרלד ובספר בני חייא שם ובטורי אבן באבן שהם מגילה :לף ז ע״ל

הגהות הב"ח

(א) גמ' וברשת של זהב על פתח של היכל: (3) רש"י ד"ה בא לו כו' שלא נה נו כרי שנה מכניסין השעירים בין לם למזבח להגריל האולם למזבח להגריל אלא: (ג) ד"ה מוכני כו' גלגל לשקעו בכור כל"ל ותיבת כו לשקעו בבור כנית וע.ש. נמחק: (ד) ד"ה לפונה כו' הך מחק: אל למוו: (ד) ד"ה והא רישא ר"א בר"ש היא דאמר: (1) ד"ה כולה ראב"י

הגהות הגר"א

[א] גמ' ושנים על זה ת"ל גורל (אחד) תז"מ: [ב] שם וגורל (אחד) תו"מ:

הגהות מהר"י

コカル